

Bilag til aftale om en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse – Nye muligheder efter 9. klasse

Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Socialistisk Folkeparti og Dansk Folkeparti.

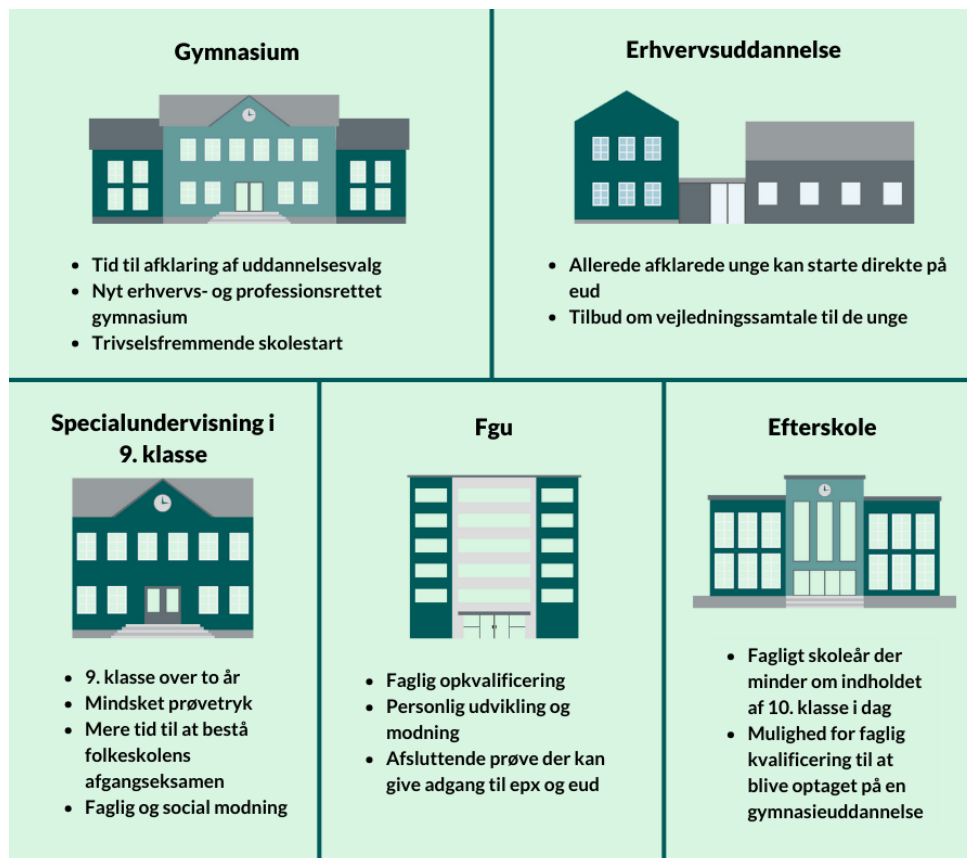
18. februar 2025

1 Nye muligheder efter 9. klasse

I det nye uddannelseslandskab vil stort set alle unge i fremtiden få adgang til gymnasiet og få mulighed for at få et par ekstra år, inden de vælger videre uddannelse. Der vil også være gode veje til dem, der allerede er afklarede efter 9. klasse eller ikke tager den direkte vej gennem uddannelsessystemet.

Unge vil fremover have en række muligheder efter det 9. skoleår, *jf. også figur 1:*

- En gymnasial uddannelse (epx, hhx, (htx) og stx).
- Den direkte vej til en erhvervsuddannelse (eud).
- 10. skoleår på en efterskole eller en fri fagskole, hvor flere børn fra lavindkomstfamilier får mulighed for at få støtte til betalingen af opholdet.
- Den forberedende grunduddannelse (fgu), hvor elever, der ikke består folkeskolens afgangseksamen eller falder fra et uddannelses tilbud efter 9. klasse, med denne aftale får retskrav på at starte.
- Specialundervisningstilbud, hvor der gives mulighed for 9. klasse over to år.

Aftalen indeholder initiativer, der skal bidrage til at:

- Understøtte et uddannelsessystem med åbne døre, hvor unge har mulighed for at skifte spor. Der gives derfor mulighed for, at unge efter 1. år på epX kan få adgang til hhx, (htx) og stx. Det vil kræve, at de aflægger en prøve, der har et niveau svarende til den normale optagelsesprøve til disse uddannelser.
- Den geografiske dækning af uddannelser i fremtidens uddannelseslandskab skal tilrettelægges med hensyn til unge fra Ø-kommuner. Der igangsættes en særskilt dialog med henblik på de særlige forhold, der er for ikke brofaste øer med langt til fastlandet.

10. klasse afskaffes og integreres delvist i epX

10. klasse giver i dag unge mulighed for at modnes et år og blive mere afklarede med deres uddannelsesvalg. I dag går cirka 2 ud af 10 af en ungdomsårgang i den almene kommunale 10. klasse eller i 10. klasse på en fri grundskole. Mange starter efterfølgende på en erhvervsuddannelse. For den gruppe af unge vil epX i fremtidens uddannelseslandskab være et stærkt og sammenhængende tilbud, hvor de kan udskyde deres valg af videre uddannelse. Samtidig vil de have færre skift fra skole til skole og vil få et par år i et attraktivt ungdomsmiljø med jævnaldrende kammerater tæt på, hvor de unge bor. Erfaringerne fra 10. klasse som et sted, hvor de unge modnes og afklares ift. videre uddannelse integreres i det videre arbejde med epX.

Fra 9. klasse til en ungdomsuddannelse

I dag starter knap 4 ud af 10 af en ungdomsårgang direkte på en erhvervsuddannelse eller en ungdomsuddannelse (eux, hf, hhx, htx, stx) efter 9. klasse. Og det er cirka 6 pct. af en ungdomsårgang, som går i kommunal 10. klasse eller 10. klasse på en fri grundskole, og som efterfølgende vælger at begynde på stx, htx eller hhx. Med reformen vil lidt flere unge derfor forventeligt starte direkte fra 9. klasse i hhx, (htx) og stx. De gymnasiale institutioner, der udbyder hhx, (htx) og stx, vil i forlængelse heraf skulle have en opmærksomhed på, at også de lidt yngre elever har en god og trivselsfremmende skolestart. Børne- og undervisningsministeren vil gå i dialog med sektoren om dette.

Der nedsættes en ekspertgruppe, som skal komme med anbefalinger til at styrke det faglige niveau på hhx, (htx) og stx ved ændringer af indhold og struktur. Med en mere enkel struktur på hhx, (htx) og stx vil grundforløbet eventuelt kunne afskaffes og erstattes af en stamklasser, som eleverne kan gå i under hele uddannelsesforløbet. Det skal understøtte den enkelte elevs oplevelse af sammenhæng i uddannelsen, samtidig med at der er fokus på en god skolestart for eleverne på både hhx, (htx) og stx. Ekspertgruppen skal komme med anbefalinger til uddannelsernes opbygning og fagrække.

10. skoleår på efterskoler og frie fagskoler

I dag er det cirka 6 ud af 10 af de unge, som går i 10. klasse, der vælger at gøre det på en efterskole. Det svarer til cirka 3 ud af 10 af en ungdomsårgang. Efterskolerne skal i et nyt ungdomsuddannelseslandskab fortsat være et fagligt og attraktivt skoletilbud, uanset klassetrin. Efterskolerne skal derfor fortsat kunne tilbyde undervisning i skoleåret efter 9. klasse og således kunne tilbyde et 10. skoleår, hvor det faglige indhold minder om indholdet i 10. klasse i dag. Frie fagskoler vil få en tilsvarende mulighed.

Elever, som ikke består folkeskolens afgangseksamen, skal kunne tage en afsluttende prøve i det 10. skoleår på en efterskole eller en fri fagskole, der giver adgang til optagelse på epx, hvis eleven består prøven. Undervisning på efterskoler og frie fagskoler i 10. skoleår kan derudover forbedre eleverne på en eventuel optagelsesprøve til erhvervsuddannelser eller de gymnasiale uddannelser, hvis eleven ikke har opnået et tilstrækkeligt karaktergennemsnit efter afslutning af 9. klasse. Efterskolerne skal kunne tilbyde at afholde optagelsesprøven til hhx, (htx) og stx for de elever, der ikke har retskrav til disse gymnasieuddannelser efter 9. klasse.

Med den politiske aftale styrkes adgangen til efterskolerne. Der afsættes cirka 28 mio. kr. i 2030, stigende til 110 mio. kr. årligt fra 2032, så flere unge fra familier med lav husstandsindkomst kan få tilskud til delvis dækning af egenbetaling på et 10. skoleår på en efterskole eller en fri fagskole.

Ret til uddannelsestilbud efter 9. klasse

Alle unge skal have ret til et uddannelsestilbud efter grundskolen, uanset om de har behov for faglig, social eller personlig udvikling. Elever, der ikke består folkeskolens afgangseksamen, får derfor ret til at starte på den forberedende grunduddannelse (fgu) i skoleåret efter 9. klasse. Elever, der falder fra et uddannelsestilbud i løbet af skoleåret efter afsluttet 9. klasse, vil også have ret til at starte på fgu. Disse elevgrupper får mulighed for et fgu-forløb frem til afslutningen af skoleåret umiddelbart efter 9. klasse. Eleverne vil også få mulighed for at tage en afsluttende prøve, der giver adgang til epx. Det skal derudover være muligt for elever i 9. klasse at angive fgu som uddannelsesønske i optagelse.dk mhp. nærmere målgruppevurdering. I dag er det samlet set cirka 1 ud af 10 af en ungdomsår-gang, som overgår til fgu eller ikke er i gang med en uddannelse efter 9. klasse.

Specialundervisningstilbud – to år til 9. klasse

Cirka 8 ud af 10 unge, som går i et specialundervisningstilbud, aflægger ikke alle obligatoriske prøver i 9. klasse. Knap 7 ud af 10 unge, som går i et specialundervisningstilbud i 9. klasse, fortsætter i 10. klasse i et specialundervisningstilbud. Elever, der i grundskolen går i et specialundervisningstilbud, skal i det fremtidige ungdomsuddannelseslandskab kunne henvises til at tage 9. klasse og prøverne i 9. klasse over to år i en specialklasse eller på en specialscole. 9. klasse over to år skal give bedre tid til faglig fordybelse for den enkelte elev, mindske antallet af prøver og bidrage til, at flere unge med behov for specialundervisning kan bestå folkeskolens afgangseksamen.